

बालिका भवन बालिका विद्यापीठ

शक्ति उत्थान आश्रम लखीसराय

विषय -संस्कृत दिनांक 29-06-2021

वर्ग-षष्ठ शिक्षक राजेश कुमार पाण्डेय

एन० सी० ई० आर० टी० पर आधारित

सप्तमः पाठः

उत्तमः पुरुषः (उभयलिंग)

शब्दार्थ याद कीजिए।

विशेष

♦ जो शब्द क्रिया की विशेषता बताएँ, वे 'क्रिया-विशेषण कहलाते हैं। जैसे-मधुरम्, तीव्रम्, उच्चैः, शनैः आदि। वयं मधुरं गायामः। अश्वः तीव्रं भावति। सः उच्चैः वदति। कच्छपः शनैः चलति।

शब्दकोश (Dictionary)

अस्मि स्मः तरकाः मधुरम् नई धातुएँ घ्रा (जिघ्र)	(मैं) हूँ (हम सब) हैं अनेक तैराक मीठा सँघना	(I) am (We) are Swimmers Sweet To smell	स्वः भावकौ पिकाः देशभक्ताः उत् + पत्	(हम दो) हैं (दो) भावक कोयलें अनेक देशभक्त	(We two) are (Two) racers Cuckoos Patriots उड़ना To fly
---	---	---	--	--	--

अभ्यासाः (Exercises)

1. विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
विकल्पों से सही उत्तर चुनकर रिक्त स्थान पूरे कीजिए-
Choose the correct answer from the options and fill in the blanks.

(i) अहं छात्रा ..... । (क) अस्ति ☐ (ख) असि ☐ (ग) स्तः ☐ (घ) अस्मि ☐
(ii) आवां ..... स्वः। (क) वानरः ☐ (ख) वानरम् ☐ (ग) वानरौ ☐ (घ) वानराः ☐
(iii) वयं गायकाः ..... । (क) सन्ति ☐ (ख) स्मः ☐ (ग) स्थ ☐ (घ) स्तः ☐
(iv) वयं ..... । (क) करोषि ☐ (ख) कुर्वः ☐ (ग) करोमि ☐ (घ) कुर्मः ☐
(v) अहं ..... । (क) करोमि ☐ (ख) कुर्मः ☐ (ग) करोति ☐ (घ) करोषि ☐

	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
यथा-	अहं ↓ अस्मि। अहं बालकः अस्मि। अहं बालिका अस्मि।	आवां ↓ स्वः। आवां बालकौ स्वः। आवां बालिके स्वः।	वयं ↓ स्मः। वयं बालकाः स्मः। वयं बालिकाः स्मः।

उत्तम पुरुष (एकवचन)

अहं बालिका अस्मि।
अहं खादामि।

अहं बालः अस्मि।
अहं जिघ्रामि।

अहं कन्या अस्मि।
अहं लिखामि।

उत्तम पुरुष (द्विवचन)

आवां खगौ स्वः।
आवाम् उत्पतावः।

आवां धावकौ स्वः।
आवां धावावः।

आवां कन्ये स्वः।
आवां खेलावः।

उत्तम पुरुष (बहुवचन)

वयं सैनिकाः स्मः।
वयं रक्षामः।

वयं तरकाः स्मः।
वयं तरामः।

वयं पिकाः स्मः।
वयं मधुरं गायामः।

